

Bruksela, 5 marca 2025 r.
(OR. en)

6768/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0051(COD)

ENER 51
ENV 119
CLIMA 49
IND 56
RECH 80
COMPET 119
ECOFIN 237
CODEC 205

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 5 marca 2025 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2025) 99 final

Dotyczy: Wniosek
ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1938 w odniesieniu do roli magazynowania gazu w zabezpieczeniu dostaw gazu przed sezonem zimowym

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 99 final.

Załącznik: COM(2025) 99 final

Bruksela, dnia 5.3.2025 r.
COM(2025) 99 final

2025/0051 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1938 w odniesieniu do roli magazynowania gazu
w zabezpieczeniu dostaw gazu przed sezonem zimowym**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

- **Przyczyny i cele wniosku**

a) Bezpieczeństwo dostaw

Wyzwania UE w zakresie bezpieczeństwa energetycznego są związane głównie z jej zależnością od państw spoza UE w zakresie dostaw energii pierwotnej. Wraz z wprowadzeniem Europejskiego Zielonego Ładu UE określiła istotne kroki, jakie podejmie, aby zmniejszyć swoją zależność od importowanych paliw kopalnych poprzez ustanowienie ambitnych celów w zakresie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej. Kryzys energetyczny w 2022 r. i następujący po nim wstrząs związany z cenami energii uwypukliły jednak potrzebę podjęcia dalszych działań w celu zmniejszenia zależności UE od źródeł energii pierwotnej spoza UE. W szczególności w planie REPowerEU określono istotne kroki mające na celu ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed szokami podażowymi poprzez: (i) wzmocnienie zdolności podziemnego magazynowania gazu; (ii) modernizację i rozbudowę infrastruktury skroplonego gazu ziemnego; oraz (iii) dywersyfikację zarówno źródeł, jak i dróg przesyłu gazu rurociągowego.

Aby osiągnąć te cele, konieczne jest przedłużenie niektórych środków, przede wszystkim przyjętego wcześniej na ograniczony okres celu na listopad w zakresie napełnienia magazynów gazu. Zmieniły się też warunki rynkowe. W niniejszym wniosku, w oparciu o przyjęte dziś zalecenie Komisji, Komisja dąży do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i odporności systemu energetycznego Unii Europejskiej przy jednoczesnym wspieraniu państw członkowskich poprzez zapewnienie jeszcze większej elastyczności w zakresie trajektorii napełniania, tak aby osiągnąć cele w zakresie napełnienia magazynów gazu we własnym tempie, zmniejszyć napięcia systemu i zminimalizować możliwości wystąpienia zakłóceń na rynku.

b) Rola magazynowania gazu, obecne problemy i elastyczność

Magazynowanie gazu przyczynia się do bezpieczeństwa dostaw poprzez zapewnienie dodatkowych dostaw w przypadku dużego zapotrzebowania lub zakłóceń w dostawach. Zmagazynowany gaz stanowi 25–30 % gazu zużywanego w UE w zimie. W sezonie grzewczym magazynowanie zmniejsza potrzebę importu dodatkowego gazu i pomaga amortyzować szoki podażowe.

W uznaniu tego faktu oraz w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu przez Rosję dostaw gazu jako broni, jak również w celu przeciwdziałania zmienności rynku, wiosną 2022 r. Komisja opracowała – a współprawodawcy szybko zatwierdzili – zmiany w rozporządzeniu (UE) 2017/1938 w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu dotyczące magazynowania gazu¹. Zmiany wprowadziły cel polegający na zapewnieniu, aby magazyny gazu były pełne w 90 % w terminie do 1 listopada (cel w zakresie napełnienia), przy czym dla każdego państwa członkowskiego określono szereg celów pośrednich na luty, maj, lipiec i wrzesień następnego roku (trajektoria napełniania). Jednocześnie wprowadzono wymogi certyfikacji dla

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu.

operatorów systemów magazynowania, aby poprawić kontrolę nad aktywami strategicznymi i uniknąć ryzyka niedoboru gazu w magazynach przed zimą.

W wyniku tych zmian dramatyczny scenariusz wzrostu cen gazu w 2022 r. nie powtórzył się w 2023 r. ani w 2024 r., a obowiązek certyfikacji operatorów systemów magazynowania wyeliminował praktykę (która miała miejsce w 2021 r.), zgodnie z którą niektóre magazyny gazu będące własnością osób trzecich były celowo napełniane poniżej pojemności lub na krótko przed miesiącami zimowymi.

Sytuacja na europejskim rynku gazu pozostaje napięta. Wzrosła konkurencja o globalne dostawy LNG, a ryzyko zmienności cen jest wyższe niż wcześniej. Świadczą o tym zmiany cen na rynku gazu w okresie zimowym 2024/2025.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa dostaw istnienie celu w zakresie napełnienia i trajektorii napełniania zwiększa przewidywalność i wysyła istotne sygnały uczestnikom rynku. W tych ramach działania podejmowane przez UE poprawiły sytuację względem roku 2022. Ostatecznie jednak najważniejszym celem jest zwiększenie bezpieczeństwa dostaw systemu energetycznego UE, w szczególności w okresie zimowym, co przekłada się na przestrzeganie przez państwa członkowskie obowiązkowego celu na dzień 1 listopada.

Jednocześnie ogólne ramy umożliwiające osiągnięcie wspomnianego celu na dzień 1 listopada muszą być wystarczająco elastyczne w sezonie napełniania, aby umożliwić szybką reakcję na stale zmieniające się warunki rynkowe, a w szczególności wykorzystać najlepsze warunki zakupu. Pośrednie cele w zakresie napełnienia, uzgadniane co roku przez państwa członkowskie, mają zapewnić osiągnięcie obowiązkowego celu na dzień 1 listopada. Cele te mają jednak charakter orientacyjny i w razie potrzeby mogą zostać zmienione w taki sposób, aby uczestnicy rynku zyskali maksymalną elastyczność w ciągu roku. Takie podejście w połączeniu z lepszą koordynacją między państwami członkowskimi gwarantuje wystarczający poziom elastyczności w zakresie napełniania magazynów we własnym tempie, przy jednoczesnym ograniczeniu napięć systemowych i unikaniu zakłóceń na rynku.

Komisja będzie nadal ściśle monitorować napełnianie magazynów oraz – poprzez koordynację i aktywny dialog z państwami członkowskimi, w tym za pośrednictwem Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu – dopilnuje, aby potencjalne znaczne i trwałe odchylenia od trajektorii napełniania nie zagrażały bezpieczeństwu dostaw oraz aby potencjalne zagrożenia zostały ograniczone. Ponadto Komisja przeprowadzi kompleksową ocenę w ramach przeglądu ram bezpieczeństwa dostaw w celu zbadania wartości dodanej wszelkich środków trwałego magazynowania w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw po 2027 r.

c) Cel wniosku

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2017/1938 dotyczące magazynowania gazu przestaną obowiązywać z końcem 2025 r. Utrzymująca się napięta sytuacja na światowym rynku gazu wymaga przedłużenia obowiązywania tych przepisów na okres po 2025 r.

Jednocześnie Komisja Europejska planuje dokonać przeglądu unijnych ram bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez dokonanie oceny, czy potencjalny wniosek ustawodawczy powinien obejmować środki trwałego magazynowania obowiązujące państwa członkowskie. Wniosek ten nie jest jednak planowany na przyszły rok.

Tymczasowe przedłużenie obowiązujących przepisów dotyczących magazynowania gazu jest konieczne, aby nadal zapewniać przewidywalność i przejrzystość w korzystaniu z magazynów gazu w całej UE.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Przepisy dotyczące magazynowania gazu wprowadzono do rozporządzenia (UE) 2017/1938 rozporządzeniem (UE) 2022/1032 na okres trzech lat. Przepisy te wygasną z końcem 2025 r. Wniosek ma na celu tymczasowe przedłużenie obowiązujących przepisów o kolejne dwa lata do czasu ewentualnego wprowadzenia nowych ram bezpieczeństwa energetycznego, najprawdopodobniej w 2027 r. Przedłużenie to byłoby spójne z istniejącą polityką i przyczyniłoby się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego i stabilności rynku gazu. Wniosek w sprawie przedłużenia nie ma na celu zmiany żadnych innych aspektów przepisów dotyczących magazynowania gazu.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

W związku z wydarzeniami geopolitycznymi Komisja wydała w marcu 2022 r. komunikat REPowerEU dotyczący wspólnych europejskich działań na rzecz promowania bardziej przystępnej cenowo, bezpiecznej i zrównoważonej energii. W związku z tym Komisja przedstawiła wniosek ustawodawczy (rozporządzenie w sprawie magazynowania gazu – rozporządzenie (UE) 2022/1032), aby zapewnić wystarczający poziom rocznego magazynowania od zimy 2022/2023 i w przyszłości.

W ramach oceny adekwatności obecnych ram bezpieczeństwa energetycznego Komisja rozpoczęła konsultacje publiczne w celu zebrania opinii szerokiego grona zainteresowanych stron na temat korzyści i ewentualnych przyszłych wyzwań stojących przed Europą w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego. W ramach konsultacji publicznych zakończonych pod koniec listopada 2024 r. podsumowano również przepisy dotyczące magazynowania gazu i ich wkład w ogólne bezpieczeństwo energetyczne.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Niniejszy wniosek zmienia rozporządzenie (UE) 2017/1938, którego podstawą prawną był art. 194 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Podstawą niniejszego wniosku jest art. 194 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Środki planowane w ramach niniejszej inicjatywy są w pełni zgodne z zasadą pomocniczości. Konieczne jest podjęcie działań na szczeblu UE, ponieważ przerwa w dostawach gazu do UE: (i) stwarza wysokie ryzyko; (ii) miałyby znaczące skutki dla wielu państw członkowskich; oraz (iii) miałyby wpływ na ceny gazu w całej UE.

- **Proporcjonalność**

Inicjatywa jest zgodna z zasadą proporcjonalności. Chociaż ostateczny roczny cel w zakresie napełnienia w terminie do 1 listopada został określony w rozporządzeniu, cele uwzględniają sytuację poszczególnych państw członkowskich oraz wielkość magazynów gazu znajdujących się na ich terytoriach. Zwolnienia/odstępstwa ustanowione w rozporządzeniu (UE) 2017/1938 dotyczą Niderlandów (art. 6a ust. 3), a także Austrii, Czech, Węgier, Łotwy i Słowacji (art. 6a ust. 2). Proponowany wskaźnik napełnienia wynoszący 90 % jest niezbędnym i odpowiednim poziomem zapewniającym bezpieczeństwo dostaw w okresie zimowym w przypadku poważnych zakłóceń w dostawach, bez nakładania nadmiernych obciążeń na państwa członkowskie, przedsiębiorstwa energetyczne lub społeczeństwo.

Cele pośrednie w zakresie napełnienia określa się co roku, po konsultacji z państwami członkowskimi (poprzez ich udział w Grupie Koordynacyjnej ds. Gazu). Cele te zapewniają państwom członkowskim wystarczającą elastyczność, aby odzwierciedlić zarówno istniejącą sytuację energetyczną, jak i podstawowe kwestie rynku gazu.

- **Wybór instrumentu**

Niniejszy wniosek dotyczy zmiany rozporządzenia (UE) 2017/1938, w związku z czym wybranym instrumentem jest rozporządzenie zmieniające. Biorąc pod uwagę, że nie stanowi on pełnej rewizji rozporządzenia, uznaje się, że przekształcenie nie jest właściwe.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny ex post/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Niniejszemu wnioskowi towarzyszy sprawozdanie z wdrażania i wpływu przepisów dotyczących magazynowania gazu, w którym stwierdzono, że zarówno trajektorie napełniania magazynów gazu, jak i proces certyfikacji magazynów gazu miały pozytywny wpływ na bezpieczeństwo dostaw energii.

Komisja przedkłada roczne sprawozdania, przygotowane w porozumieniu z państwami członkowskimi, zawierające analizę potencjalnego wpływu rozporządzenia na ceny gazu i potencjalne oszczędności gazu.

Ponadto w ramach oceny adekwatności ram bezpieczeństwa energetycznego oraz w celu zebrania opinii szerokiego grona zainteresowanych stron Komisja rozpoczęła konsultacje publiczne. Proces konsultacji rozpoczął się we wrześniu 2024 r. i trwał do listopada 2024 r. Ponad 100 uczestników przedstawiło uwagi i opinie na temat konsultacji, w tym na temat roli magazynowania gazu w ogólnych ramach bezpieczeństwa energetycznego. Po przeanalizowaniu wyników konsultacji publicznych Komisja może stwierdzić, że konieczna jest szersza rewizja ram bezpieczeństwa energetycznego, i w tym kontekście może zaproponować kontynuację obowiązkowych celów pośrednich i ostatecznych rocznych celów dotyczących napełnienia magazynów. Proces rewizji będzie jednak prawdopodobnie trwał co najmniej dwa lata. Uznając istotną rolę, jaką magazynowanie gazu odegrało dotychczas w zwiększaniu bezpieczeństwa energetycznego państw członkowskich, za konieczne uznaje się tymczasowe przedłużenie obowiązkowego celu w zakresie napełnienia i wymogu dotyczącego celów pośrednich.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W ramach konsultacji publicznych związanych z oceną adekwatności przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi stronami na temat znaczenia magazynowania gazu i użyteczności ustanowienia obowiązkowych celów w zakresie napełnienia.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

W 2025 r. w ramach oceny adekwatności ogólnych ram bezpieczeństwa energetycznego Komisja zamierza zlecić zewnętrznemu wykonawcy przeprowadzenie oceny skutków. Wykonawca zostałby jednocześnie poproszony o zebranie zewnętrznych opinii i wiedzy fachowej.

- **Ocena skutków**

Jak wspomniano w powyższym punkcie, Komisja zamierza przeprowadzić ocenę skutków w 2025 r. Pytania związane z przepisami dotyczącymi magazynowania gazu będą częścią oceny skutków. Ze względu na krótki czas pozostający do wygaśnięcia obecnych przepisów w grudniu 2025 r. nie przeprowadza się oceny skutków niniejszego środka tymczasowego.

- **Prawa podstawowe**

Środek umożliwi ukierunkowanie wsparcia na niektórych odbiorców znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w szczególności tych, którzy już doświadczają ubóstwa energetycznego.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wpływ niniejszego wniosku na budżet UE dotyczy wydatków na personel i innych wydatków administracyjnych Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Energii. Wniosek ma na celu przedłużenie obowiązywania przepisów poprawiających architekturę UE w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu. Obejmowałoby to utrzymanie obowiązków państw członkowskich, a co za tym idzie – dalsze wzmocnienie roli DG ds. Energii w wielu obszarach określonych w pierwotnym wniosku, a mianowicie:

- ogólne zarządzanie rozporządzeniem i jego wykonanie (1 EPC);
- zarządzanie wzmocnioną rolą Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu (0,5 EPC);
- monitorowanie wskaźników napełnienia i opracowanie technicznych specyfikacji wykonawczych, takich jak trajektorie napełniania (w tym analiza ekonomiczna i techniczna oraz zarządzanie danymi) (1,5 EPC);
- ocena powiadomień dotyczących podziału obciążeń określonych w art. 6c (1 EPC);
- wsparcie administracyjne (1 EPC).

Ponadto wdrożenie, koordynacja i działania następcze prowadzone przez państwa członkowskie w związku z niniejszym rozporządzeniem zmieniającym będą wymagały dodatkowych środków administracyjnych w wysokości do 150 000 EUR rocznie na oficjalne podróże i spotkania ekspertów, w szczególności posiedzenia Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Wszystkie obecne przepisy rozporządzenia (UE) 2017/1938 dotyczące magazynowania gazu wprowadzone rozporządzeniem (UE) 2022/1032 pozostałyby niezmienione, z wyjątkiem artykułu określającego datę stosowania/ważności, która zostanie zmieniona na 31 grudnia 2027 r.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1938 w odniesieniu do roli magazynowania gazu w zabezpieczaniu dostaw gazu przed sezonem zimowym**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032² przyjęto w odpowiedzi na kryzys dostaw gazu i bezprecedensowy wzrost cen spowodowany eskalacją rosyjskiej agresji wojskowej na Ukrainę od lutego 2022 r., co skłoniło Unię do działania w sposób skoordynowany i kompleksowy w celu uniknięcia potencjalnego ryzyka wynikającego z dalszych zakłóceń w dostawach gazu.
- (2) Rozporządzeniem (UE) 2022/1032 zmieniono rozporządzenie (UE) 2017/1938 poprzez wprowadzenie tymczasowych ram prawnych w odniesieniu do środków dotyczących poziomu napełnienia podziemnych magazynów gazu w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw gazu w Unii, w szczególności dostaw gazu do odbiorców chronionych.
- (3) Magazyny gazu dostarczają 30 % gazu zużywanego w Unii w miesiącach zimowych, przy czym dobrze napełnione podziemne magazyny gazu w znacznym stopniu przyczyniają się do bezpieczeństwa dostaw poprzez zapewnienie dodatkowego gazu w przypadku wysokiego zapotrzebowania lub zakłóceń w dostawach.
- (4) Wyznaczenie obowiązkowego celu, jakim jest zapewnienie, aby magazyny gazu były w 90 % pełne w terminie do 1 listopada (cel w zakresie napełnienia), wraz z szeregiem celów pośrednich dla każdego państwa członkowskiego na luty, maj, lipiec i wrzesień następnego roku (trajektoria napełniania), okazało się kluczowym rozwiązaniem w obliczu kryzysu energetycznego wywołanego wykorzystywaniem przez Rosję dostaw gazu jako broni oraz inwazją na Ukrainę poprzez: (i) zwiększenie odporności na niedobory dostaw gazu; oraz (ii) zmniejszenie niepewności na rynku i zmienności cen.
- (5) Pomimo znacznej poprawy sytuacji na rynku gazu w porównaniu z latami 2022–2023 sytuacja na europejskim rynku gazu pozostaje napięta. Bardziej intensywna

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1032/oj>).

konkurencja o globalne dostawy LNG może zwiększyć narażenie państw członkowskich na zmienność cen. Zmiany cen gazu w zimie 2024/2025 mogą potwierdzać tę tendencję. W takiej sytuacji pierwszorzędne znaczenie ma magazynowanie gazu. Przewidywalne trajektorie napełniania zwiększają przejrzystość i zapobiegają zakłóceniom na rynku.

- (6) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1938 obowiązek państw członkowskich dotyczący przestrzegania rocznej trajektorii napełniania i zapewnienia osiągnięcia celu w zakresie napełnienia w terminie do 1 listopada każdego roku wygasa w dniu 31 grudnia 2025 r.
- (7) Jednocześnie ogólne ramy umożliwiające osiągnięcie wspomnianego celu na dzień 1 listopada muszą być wystarczająco elastyczne w sezonie napełniania, aby umożliwić szybką reakcję na stale zmieniające się warunki rynkowe, a w szczególności wykorzystać najlepsze warunki zakupu.
- (8) Pośrednie cele w zakresie napełnienia, uzgadniane co roku przez państwa członkowskie, mają zapewnić osiągnięcie obowiązkowego celu na dzień 1 listopada. Cele te mają jednak charakter orientacyjny i powinny umożliwiać napełnianie magazynów w taki sposób, aby uczestnicy rynku zyskali wystarczającą elastyczność w ciągu roku, zgodnie z zaleceniem XXX.
- (9) Przeprowadzona przez Komisję ocena obecnych ram bezpieczeństwa energetycznego potwierdziła pozytywny wpływ wymogów dotyczących napełnienia magazynów na bezpieczeństwo dostaw gazu, a te pozytywne skutki powinny zostać utrzymane po 2025 r.
- (10) Konieczne jest zatem przedłużenie o dwa lata odpowiednich przepisów dotyczących napełnienia magazynów gazu, które zapewniają przewidywalność i przejrzystość w odniesieniu do wykorzystania magazynów gazu w całej Unii.
- (11) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) 2017/1938,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiana w rozporządzeniu (UE) 2017/1938

Art. 22 akapit czwarty rozporządzenia (UE) 2017/1938 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2 pkt 27–31, art. 6a–6d, art. 16 ust. 3, art. 17a, art. 18a, art. 20 ust. 4 oraz załączniki Ia i Ib stosuje się do dnia 31 grudnia 2027 r.”.

Artykuł 2

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*